

Beslutningsforslag nr. B 16. Fremsat den 16. oktober 1984 af Alice Faber (SF), Hanne Thanning Jacobsen (SF), Ingerlise Koefoed (SF), Ebba Strange (SF), Hanne Andersen (S), Dorte Bennedsen (S), Mette Groes (S), Jytte Hilden (S) og Tinning (VS)

## **Forslag til folketingsbeslutning**

### **om forbedrede vilkår for kvindeforskningen**

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om forbedrede vilkår for kvindeforskningen. Lovforslaget skal fremsættes så betids, at det kan få virkning fra 1. januar 1985, og skal indeholde følgende:

- 1) Der forudsættes ydet særlige bevillinger til kvindeforskningen og kvindelige forskere, eventuelt med udgangspunkt i de tværvidenskabelige kvindeforskningsmiljøer, som er blevet dannet ved de højere læreanstalter i de sidste par år, og til opbygning af sådanne.
- 2) Ydelse af en særlig bevilling til ligestillingsrådet til finansiering af forsknings- og udredningsarbejde inden for kvinde- og ligestillingssektoren.
- 3) En særlig bevilling gives med henblik på oprettelse af videnskabelige heltidsstillinger ved højere læreanstalter eller tilsvarende forskningsinstitutioner til kvindeforskning og undervisning i kvindeforskning.
- 4) Der gives offentlig støtte til en udbygning af kvindeforskningens informations-, dokumentations-, registrerings- og arkivopbygningsvirksomhed. Der gives økonomisk støtte til formidlingen af kvindeforskningens resultater til et bredere publikum end forskerne selv.
- 5) De højere læreanstalter, råd og udvalg, der som forskningsrådene har ansvar for fordelingen af de offentlige forskningsmidler, eller de faglige landsudvalg, der fungerer som rådgivende instans for direktoratet for de videregående uddannelser, påser, at der sker en så ligelig fordeling som muligt af kvinder og mænd til forskerstillingerne, og at kvindelige synsvinkler på forskningen generelt tilgodeses.
- 6) Ved udpegning af medlemmer til de i punkt 5 nævnte offentlige råd og udvalg sigtes imod ligelig repræsentation af kvinder og mænd.
- 7) Der fastsættes en økonomisk ramme, der mindst indeholder 5,5 mill. kr. i 1986 og 7 mill. kr. i 1987 og fremefter (i 1984-kr.).
- 8) Der nedsættes et fordelingsudvalg, bestående af 1 repræsentant fra hvert af de 5 universiteter og centre samt 2 udpeget i fællesskab af DTH, handelshøjskolerne og Danmarks lærerhøjskole samt 1 studenterrepræsentant udpeget af de studerende ved de højere læreanstalter.

## Bemærkninger til forslaget

### Generelle bemærkninger

Der er i høj grad behov for en effektiv indsats, hvis den positive udvikling på kvindeforskningens område skal fortsætte. Et af kvindeforskningens problemer er nemlig, at det i meget stort omfang har været kvinder i løse eller midlertidige universitetsansættelser (undervisningsassistenter, kandidatstipendier, adjunkt/lektorvikarer osv.), der – bakket op af kvindelige studerende – har været drivkraften i den hidtidige udvikling, hvad der selvsagt har gjort kvindeforskningen yderst sårbar i en besparelsetid. Også andre nye områder, der som kvindeforskningen begyndte at markere sig netop i den periode, hvor universitetsudbygningen gik mere eller mindre i stå, har haft problemer.

For kvindeforskningens vedkommende har vanskelighederne imidlertid en særlig voldsom karakter, fordi kvinder jo traditionelt har været og stadig er ekstremt underrepræsenterede i stillinger med forskningsret. Kun ca. 14 pct. af de fastansatte videnskabelige medarbejdere ved landets universiteter og centre er kvinder, og blandt disse er igen blot en forsvindende lille del ansat i stillinger, der er øremærket til kvindeforskning. Hvis der derfor ikke sættes modforanstaltninger i værk, kan man forudse:

- at størstedelen af de kvinder, der i dag har kvalifikationer på kvindeforskningens område, om få år vil være ude af forskningen af mangel på ansættelsesmuligheder,
- at drivkraften i den videre videnskabelige udvikling af kvindeperspektiverne i forskningen dermed vil være forsvundet, og
- at rekrutteringen af nye kvindeforskere blandt de studerende vil gå i stå på grund af manglen de undervisnings- og vejledningschancer.

Forslagsstillerne skal i den forbindelse henvise til, at den svenske rigsdag i foråret 1982 har besluttet, at ligestillingsforskning, herunder kvindeforskning som det vigtigste delfelt, bliver et prioriteret område og i forlængelse heraf har afsat 1 mill. svenske kr. til opbygning af en basisorganisation ved de forskellige universiteter.

Det er ikke muligt at formulere en entydig definition af kvindeforskningen; dertil er den for mangesidig, og de enkelte kvindeforskere har alt for forskellige grundholdninger. Kvinders situation kan ansues ud fra forskellige indfaldsvinkler, uden at disse dog gensidigt behøver at udelukke hinanden.

Forslaget er en i hovedsagen uændret genfremsettelse af et senest i folketingsåret 1983–84 (2. samling) fremsat forslag, se Folketingstidende 1983–84 (2. samling), forhandlingerne sp. 2900, 5739 og 7412, tillæg A sp. 3307 og tillæg B sp. 1199.

### Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

#### Ad 1 og 3

Perspektivet i en bevillingsmæssig støtte til opbygningen af de lokale kvindeforskningsmiljøer er for det første en befæstelse af kvindeforskningens og kvindelige forskeres stilling på universiteterne og de højere læreanstalter.

For det andet vil en styrkelse af kvindeforskningens og kvindelige forskeres muligheder på alle fem danske universiteter og centre samt højere læreanstalter være af uvurderlig betydning i forhold til rekrutteringen af kvinder til næste forskningsgeneration.

Forslagsstillerne påpeger, at udviklingen i kvindeforskningsmiljøerne i de senere år meget tydeligt har bevist, at opbygningen af kvindeforskningen på lokalt plan giver de kvindelige studerende et væsentligt udgangspunkt for deres identifikation med den ellers traditionelt mandlige forskerrolle. For at nedbryde de nuværende voldsomme køns-skævheder i rekrutteringen til forskningen er det vigtigt, at de kvindelige studerende bakkes op i deres forskningsinteresse netop gennem en organisering i det lokale universitetsmiljø.

#### Ad 2

Også uden for universiteterne og de højere læreanstalter findes forskningsmiljøer med kvindelige forskere, der forsker i kvinders forhold og ligestil-

ling, og som har væsentlig betydning for kvinders stilling i samfundet, på arbejdsmarkedet, i sundhedssektoren, den sociale sektor m.m. Det forudsættes, at et af ligestillingsrådet nedsat bedømmelsesudvalg fordeler midlerne fra denne særlige bevilling.

#### Ad 4

Det er uden videre klart, at enhver videnskabelig forskning er stærkt afhængig af kvalificeret litteraturservice og dokumentationsvirksomhed. Dette forhold gør sig i særlig grad gældende, når der er tale om et nyt forskningsområde, hvor den fornødne information endnu kan være vanskelig at opspore. Forslagsstillerne peger derfor på nødvendigheden af, at der ydes bevillinger til allerede eksisterende aktiviteter i forbindelse med forskningsbibliotekerne (Kvinfo, tilknyttet det kongelige bibliotek, og kvindehistorisk samling, tilknyttet statsbiblioteket i Århus), ligesom det må forudsættes, at forskningsbibliotekerne opfordres til aktivt at bestræbe sig på at støtte kvindeforskningen, f.eks. ved indkøb af kvinderelevant litteratur og ved at ansætte forskningsbibliotekarer med kvindeforskningsbaggrund som fagreference.

Erfaringer fra den eksisterende informationsvirksomhed viser med al ønskelig tydelighed, at der er en stigende interesse for kvindeforskningsproblematik også uden for universiteterne. Samtidig er det karakteristisk for kvindeforskningen, at den lægger vægt på at være tilgængelig og brugbar for alle kredse af befolkningen. Derfor er det vigtigt, at der ydes støtte til undervisningsinitiativer i kvinde- og kønskundskab på alle niveauer såvel i folkeskolen og gymnasiet som på kursus, seminarer, højskoler og i voksenundervisning i øvrigt. Adgangen for kvindeforskere til at fungere som lærere i disse forskellige sammenhænge bør lattes mest muligt, ligesom kvindeforskere bør være repræsenteret i alle råd, udvalg og kommissioner, der varetager planlægningen af undervisningen i alle grene af undervisningssektoren.

#### Ad 5

Forslagsstillerne skal her pege på det humanistiske forskningsråds særlige prioritering af kvindeforskningen i perioden 1979-84 som et meget posi-

tivt initiativ, der dels burde gøres mere permanent, dels burde udvides til at omfatte de øvrige forskningsråd.

Ligeledes skal forlagsstillerne henvise til, at Norges Almenvitenskabelige Forskningsråd i 1982 har oprettet et tværvidenskabeligt kvindeforskningssekretariat, der har til opgave at stimulere norsk kvindeforskning, et eksempel, der bør smitte.

En politisk opfordring til, at der på konsistorialt eller fakultetsniveau nedsættes særlige udvalg om problemerne om kvinders ligestilling med mænd på universiteterne, vil efter forlagsstillerne opfattelse være gavnlig, for så vidt som disse udvalg får bevilget midler til – eventuelt i samarbejde med den lokale kvindecenterorganisation – aktivt at stimulere ligestillingsinitiativer. I Holland har man f.eks. ved flere universiteter ansat såkaldte »emancipationsfunktionærer« til at bistå de der-værende ligestillingsudvalg i deres arbejde.

#### Ad 6

Hvad forskningsrådene angår, er problemet i et vist omfang blevet taget op. Forslagsstillerne skal derfor særlig henlede opmærksomheden på de faglige landsudvalg. Uagtet gentagne henstillinger fra statsministeriet er andelen af kvinder i forskningsrådene, de faglige landsudvalg m.v. generelt stadig alt for lille.

#### Ad 7

I den skitserede beløbsramme er der regnet med penge til punkterne 1, 2, 3 og 4. Der regnes med en udvikling i antal faste stillinger fra 4 til 15.

#### Ad 8

Forslagsstillerne forudsætter, at repræsentanterne er aktive kvindeforskere, der på de respektive læreanstalter har en bred kontaktflade til de forskere og forskningsmiljøer, der på læreanstalten allerede beskæftiger sig med kvindeforskning.

Udvalget bør gives pligt til at høre under højere læreanstalter og relevante forskningsinstitutioner i øvrigt, der ikke er repræsenteret i udvalget direkte.

Fordelingsudvalget skal have til opgave at fordele midlerne med undtagelse af punkt 2, hvortil der forlods forudsættes ydet 250.000 kr. i 1984 stigende til 500.000 kr. i de følgende år.

